

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра приватного права та соціального забезпечення

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми Право
за спеціальністю D8 Право
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник:

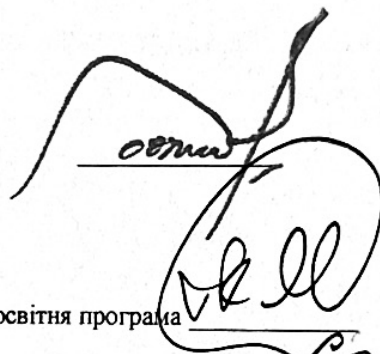
Юлія КІШІНЕЦЬ, доктор філософії,

старший викладач кафедри приватного права та соціального забезпечення

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри приватного права та соціального забезпечення	протокол від 29.05.2026 №18
	Завідувач кафедри Вікторія СТРЕЛЬНИК

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Олег
РОГОВЕНКО

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Марина КУЗНЕЦОВА

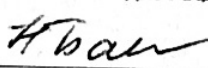
Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Наталія
ВОЛЧЕНКО

Вікторія СТРЕЛЬНИК

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (Надія БАРАНІК)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 16.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протокол засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1.	Назва ОК	Захист прав споживачів		
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра приватного права та соціального забезпечення		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОПП Право Спеціальність – D8 Право		
6.	Рівень НРК	6 рівень		
7.	Семестр, тривалість вивчення, форма контролю	Денна форма – 6 семестр, 15 тижнів, залік Заочна форма – 5 семестр, ? тижнів, залік		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
	Денна форма – 150 годин	Лекційні – 30 годин	Практичні /семінарські – /44 годин	76 години
	Заочна форма – 150 годин	Лекційні – 10 годин	Практичні / семінарські – 10 годин	130 годин
10.	Мова навчання	Державна (українська)		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Кішінець Юлія Андріївна, ст.викладач кафедри приватного права та соціального забезпечення Години консультацій – кожного понеділка о 12.45, кабінет 109 г		
11.1	Контактна інформація	y.kishinets@snau.edu.ua		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Захист прав споживачів є одним із найбільш динамічних та пріоритетних інститутів у сучасному цивільному праві України. В умовах стрімкого розвитку електронної комерції, транскордонної торгівлі, цифрових ринків та впровадження новітніх технологій, практично кожен суб'єкт приватного права щоденно виступає у ролі споживача товарів, робіт чи послуг. При цьому в договірних відносинах споживач традиційно визнається слабшою стороною, що обумовлює необхідність підвищеного рівня його захисту як на національному, так і на міжнародному рівнях. Водночас, актуальність вивчення дисципліни суттєво зростає в контексті євроінтеграційних процесів України та глобального оновлення нормативної бази. Повна адаптація національного законодавства до стандартів Європейського Союзу (зокрема, запровадження сучасних європейських директив щодо захисту прав споживачів у цифровій сфері, торгівлі на відстані та поза торговельними приміщеннями) формує абсолютно нове правове середовище в державі. Даний курс має винятково прагматичний вектор та спрямований на формування професійного інструментарію юриста для роботи у висококонкурентному середовищі. Курс забезпечує набуття навичок превентивного захисту інтересів споживачів, реалізації альтернативних способів вирішення спорів (зокрема, медіації), а також правової протидії оманливому маркетингу, нечесній комерційній діяльності та прецедентам включення несправедливих (нікчемних) умов до типових форм договорів.		

13.	Мета освітнього компонента	Мета освітнього компонента «Захист прав споживачів» полягає у трансформації базового досвіду здобувача як індивідуального споживача у професійне правове мислення юриста-практика. Обов'язковою умовою цього процесу є засвоєння фундаментальних теоретичних знань та формування комплексу практичних навичок, необхідних для ефективного моделювання правової поведінки, розв'язання споживчих спорів та належного захисту суб'єктивних прав і законних інтересів громадян у сучасних ринкових умовах.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на таких курсах, як цивільне право (Загальна частина), Теорія держави та права, Історія держави та права України та зарубіжних країн, Основи римського права Освітній компонент є основою для таких курсів, як Цивільне право (особлива частина).
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності ґрунтується на таких базових засадах, як відповідальність, сумлінність, чесність, порядність у виконанні своїх обов'язків, справедливість, повага тощо. Її норми існують у тісному зв'язку із нормами професійної етики. Політика академічної доброчесності направлена на недопущення проявів академічний плагіату, хибного співавторства, приписування результатів колективної діяльності, публікації вигаданих результатів досліджень, виконання на замовлення та продаж академічних текстів тощо. Моніторинг дотримання членами академічної спільноти університету академічної доброчесності покладається на Раду з академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності закріплені у Кодексі академічної доброчесності, Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, Положенні про порядок перевірки академічних текстів на унікальність. Доступ до документів: https://snau.edu.ua/pro-universitet/struktura-universitetu/viddil-jakosti-osviti-licenzuvannja-ta-akreditacii/zabezpechennja-jakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/ Перевірка робіт будь-якого рівня на наявність проявів плагіату здійснюється за допомогою систем «Unicheck» та Strikeplagiarism.com. на основі внутрішньої бази університету і відкритих Інтернетресурсів. В освітньому середовищі університету формується «нульова» толерантність до будь-яких проявів академічної недоброчесності, а також систематично здійснюється популяризація та інформування спільноти щодо окресленого вище питання. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); повторне проходження навчального курсу; попередження; винесення догани; відрахування з університету; арешт або обмеження волі, або позбавлення волі, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю із штрафом.
16.	Ключові слова	Захист прав споживачів, споживче законодавство, права споживачів, належна якість, безпека продукції, гарантійні зобов'язання, істотний недолік, право на інформацію, електронна комерція, штучний інтелект, фінансові послуги, досудовий захист, альтернативне вирішення спорів, претензія, Держпродспоживслужба, відшкодування збитків, майнова та моральна шкода.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				Як оцінюється РНД
	ПРН1	ПРН4	ПРН12	ПРН18	
ДРН1. Розуміти базові теоретико-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення норм і застосування засад цивільного законодавства		X		X	Проведення модульного контролю
ДРН2. Аргументовано мислити, спираючись на набуті теоретичні знання, виокремлювати та аналізувати коло відносин, які регулюються нормами цивільного права	X		X	X	Тематична дискусія, аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
ДРН3. Самостійно застосовувати відповідні положення актів чинного законодавства та матеріали судової практики при розв'язанні ситуаційних завдань в межах запропонованої конкретної практичної ситуації.		X			Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
ДНР 4. Вміти робити презентації, вільно викладати думки під час публічних виступів, використовуючи юридичну лексику з застосуванням основних понять цивільного права		X	X		Тематична презентація-захист

ДРН 5. Самостійно готувати тексти та доповіді за умов дотримання норм професійної етики та доброчесності з публічною апробацією результатів досліджень.	X		X		Презентація – захист
ДРН 6. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя, підвищення рівня власної професійної кваліфікації та конкурентоздатності.			X		Тематична дискусія

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Сам роб		
	Лк	П.з / семін. з			
Тема 1. ПРАВОВА ОСНОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ Виникнення та розвиток руху про захист прав споживачів (консьюмеризму). Етапи розвитку законодавства про захист прав споживачів в Україні. Поняття споживача та споживчого права. Сутність та значення захисту прав споживачів. Принципи захисту прав споживачів. Закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють захист прав споживачів України. Закон України «Про захист прав споживачів».	2	4		7	1,2
Тема 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС СПОЖИВАЧА Правовий статус споживача за законодавством України. Класифікація прав споживачів. Основні обов’язки споживачів. Права споживача, що впливають з гарантії придатності. Гарантійний термін, термін служби, термін придатності. Право на інформацію про продукцію. Прелік відомостей, які обов’язково повинна містити інформація про продукцію (роботу, послугу).	2	4		7	1,2,3
Тема 3. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ Поняття якості товарів, робіт, послуг Сертифікація як засіб забезпечення безпеки та якості	4	4		7	1,2,5

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

товарів, робіт, послуг Стандартизація як засіб забезпечення безпеки та якості товарів, робіт, послуг Правові наслідки передання товару належної якості. Правові наслідки передання товару неналежної якості.					
Тема 4. УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ Повноваження органів державної влади щодо захисту прав споживачів. Органи загальної компетенції у сфері захисту прав споживачів. Повноваження органів спеціальної компетенції. Структура та функції Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Організація та порядок роботи управлінь у справах захисту прав споживачів.	4	4		7	1,2,3,9
Тема 5. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ТОРГІВЕЛЬНОГО ТА ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ Правила торговельного обслуговування населення. Правила побутового обслуговування населення. Договори підряду. Договір побутового підряду. Права споживачів при наданні послуг з газопостачання та енергопостачання. Права споживачів при наданні їм послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води.	2	4		7	1,4,9,10
Тема 6. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В МЕЖАХ ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ Права та обов'язки споживача при отриманні споживчого кредиту. Права споживача при укладенні договору купівлі-продажу поза торговими та офісними приміщеннями. Захист прав споживача при укладенні договору на відстані. Права споживача у Інтернет-торгівлі. Купівля-продаж за попереднім замовленням. Права споживача на розірвання договору та повернення коштів у разі розрахунку банківською платіжною картою.	2	4		10	1,2,7
Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПРИ ПРИДБАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ ТОВАРІВ Особливості захисту прав споживачів при придбанні продовольчих товарів Особливості захисту прав споживачів при придбанні тютюнових виробів Особливості захисту прав споживачів при придбанні непродовольчих товарів Особливості захисту прав споживачів при придбанні лікарських засобів	4	4		7	5,7,8
Тема 8. МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ Порядок судового захисту прав споживачів. Вимоги до змісту позовної заяви про захист прав споживачів. Розгляд справ про відшкодування шкоди, заподіяної	2	4		10	1,10

внаслідок недоліків товарів (робіт, послуг). Досудовий захист прав споживачів шляхом звернення до державних органів. Правила написання заяви та звернення про захист прав споживачів. Обов'язкові дії споживача щодо захисту своїх прав в порядку цивільного судочинства. Категорії позовів.					
Тема 9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ Підстави відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів. Обставини, що звільняють продавця (виробника) від обов'язку задовольнити вимоги споживача. Цивільно-правова відповідальність і оперативно-господарські санкції за порушення прав споживачів. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди у справах про захист прав споживачів.	4	4		4	1,2,4,7,8,9
Тема 10. МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ Поняття споживач в європейському праві Історія розвитку захисту прав споживачів в ЄС Фундаментальні права, на яких базується законодавство про захист прав споживачів в ЄС Правове регулювання сфери захисту прав споживачів Система попередження про небезпечні для споживачів продукти – система RAPEX (Rapid Exchange of Information System)	2	4		7	6,9,10
Тема 11. ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВАЧІВ Поняття громадських організацій споживачів. Порядок створення та функції громадських об'єднань споживачів. Правове регулювання діяльності громадських організацій споживачів. Права громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів).	2	4		3	1,4,8
Всього	30	44		76	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН1. Розуміти базові теоретико-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення норм і застосування засад цивільного законодавства	Лекції-візуалізації	20	Усне опитування, тематичні дискусії, тестування	20
ДРН2. Аргументовано мислити, спираючись на	Обговорення на заняттях,	10	Усне опитування,	10

набуті теоретичні знання, виокремлювати та аналізувати коло відносин, які регулюються нормами цивільного права	тематична дискусія, рішення ситуативних задач		письмова робота	
ДРНЗ. Самостійно застосовувати відповідні положення актів чинного законодавства та матеріали судової практики при розв'язанні ситуаційних завдань в межах запропонованої конкретної практичної ситуації.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	10	Написання контрольних робіт за результатами вивчення теоретичного матеріалу	15
ДНР 4. Вміти робити презентації, вільно викладати думки під час публічних виступів, використовуючи юридичну лексику з застосуванням основних понять цивільного права	Практичні заняття Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	15	Презентація – захист	16
ДРН 5. Самостійно готувати тексти та доповіді за умов дотримання норм професійної етики та доброчесності з публічною апробацією результатів досліджень.	Індивідуальна дослідницька робота	14	Презентація – захист	10
ДРН 6. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя, підвищення рівня власної професійної кваліфікації та конкурентоздатності.	Тематична дискусія	5	Обговорення, виконання індивідуальних завдань колоквиум	5
Всього годин		74		76

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Модуль 1 (теми 1-7)	50 балів/50%	До 7 тижня
1.1.	Усні опитування, тематичні дискусії	10 балів /10%	До 7 тижня
1.2.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	10 балів /10%	Щотижня
1.3.	Презентація-захист	15 балів /15%	До 7 тижня
1.4.	Модульний контроль	15 балів /15%	7 тиждень
2.	Модуль 2 (теми 8-11)	50 балів/50%	15 тиждень
2.1.	Усні опитування, тематичні дискусії	10 балів /10%	До 15 тижня
2.2.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	10 балів /10%	Щотижня
2.3.	Індивідуальна дослідницька робота та її захист	15 балів /15%	До 15 тижня

2.4.	Модульний контроль	15 балів /15%	До 15 тижня
------	--------------------	---------------	-------------

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<7 балів	7-12	13-14 балів	15 балів
Індивідуальна дослідницька робота або презентація (підготовка, презентація, захист)	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-10 балів
Усні опитування, тематичні дискусії	Теоретичні відповіді не точні не вірні	Відповіді надані не на всі питання колоквиуму,	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
	<3 балів	3-5 бали	5-8 балів	9-10 балів
Вирішення правових задач (case-study)	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
	0-3 балів	3-7 балів	7-13 балів	13-15 балів
Модульний контроль (тест множинного вибору)	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	На кожному практичному занятті
2	Обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань	на практичних заняттях
3	Настанови викладачів в процесі виконання практичних завдань	На консультаціях
4	Захист практичних робіт – презентацій	1-10 тиждень

5	Оцінювання результатів	7,14 тиждень
6	Оцінювання письмових робіт	7, 14 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела:

1. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін.; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>
2. Цивільне право України (Особлива частина): підручник / за ред. Р. Б. Шишки. Київ: Ліра-К, 2022. 1024 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/15794.pdf>
3. Загоруй Л.М., Загоруй І.В. Захист прав споживачів в мережі Інтернет: перспективи розвитку. Актуальні проблеми правознавства. 2024. С.99-111. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/949>
4. Вербовий А. О., Менів Л. Д. Актуальні питання захисту прав споживачів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 85. С. 249–254. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/11/37.pdf>
5. Гудима-Підвербецька М.М. Захист прав споживачів у цифровому середовищі: виклики та перспективи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 86. С.87-94. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/16-1.pdf>
6. Олюха В.Г., Лига А.І. Господарсько-правові аспекти захисту прав споживачів. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. С.264-268. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/299934>
7. Талдонова К.Г. Юридичний аналіз захисту прав споживачів у цифровій сфері. Наукові записки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Право. 2023. №14. С.250-255. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/300>
8. Письменна О.П. Захист прав споживача під час купівлі товару через інтернет-магазин. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. № 2. С.122-132. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259146/255909>
9. Огляд судової практики Верховного Суду у справах щодо захисту прав споживачів (2020-2022 pp.). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliad_spojiv_2022.pdf
10. Дайджест правових позицій Верховного Суду щодо захисту прав споживачів фінансових та житлово-комунальних послуг [Електронний ресурс] / Верховний Суд. – Режим доступу: [Офіційний сайт Верховного Суду](https://www.rada.gov.ua/) (дата звернення: 25.05.2026).

Нормативно-правові акти

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 10.06.2023 № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20>
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (редакція від 01.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII (редакція від 2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>

4. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2736-VI (редакція від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17>
5. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 № 3390-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17>
6. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
7. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Мінекономіки України від 19.04.2007 № 104 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-07>
8. Керівні принципи ООН для захисту інтересів споживачів (у редакції 2015 року). URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditccplpmisc2016d1_uk.pdf
9. Директива 2011/83/ЄС Європейського Парламенту та Ради про права споживачів від 25 жовтня 2011 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-11
10. Директива 2005/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо несправедливих торговельних практик від 11 травня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_850
11. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних (GDPR) від 27 квітня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16

Методичне забезпечення

1. Захист прав споживачів. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять / Суми, 2026. – 16 с. (протокол № 16 від 17.04.2026 р.)

Програмне забезпечення (Інформаційні ресурси)

1. <http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України
2. <http://zakon1.rada.gov.ua/> - Офіційний сайт Верховної Ради України
3. <http://www.ombudsman.kiev.ua> - Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
4. <http://www.reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень України
5. <https://dpss.gov.ua> / - Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів